

LUCAS

— EN HET —

Lichaam in de Torenklok

MARTIN KRUIJNIGER

43

Inhoud

Voorwoord	2
Proloog	3
1. de Klok die niet Klonk.....	5
2. de Val Door de Tijd	9
3. Adriaen Willemsz.....	13
4. de Man in de Schaduw	18
5. de Verborgen Ruimte	23
6. de Stad die Anders Ademde.....	28
7. de Doorgang Onder de Stad.....	33
8. de Waarheid onder het Klokgelui	39
9. de Stad Onder de Stad	47
10. de Stem die Niet Meer Riep	58
Nawoord.....	65

© Copyright 2025 door Martin Kruiniger – Alle rechten voorbehouden.

Het is niet toegestaan om enig deel van dit document te reproduceren, te dupliceren of door te geven, noch in elektronische vorm, noch in gedrukte vorm. Het opnemen van deze publicatie is streng verboden.

Voorwoord

Delft is een stad die blijft fluisteren. Wie goed luistert, merkt dat sommige verhalen nog niet zijn afgerond. Toen ik las dat er in een afgesloten torenruimte van de Nieuwe Kerk menselijke resten waren gevonden op een plek waar niemand kon komen, wist ik dat dit het begin was van een nieuw Lucas-avontuur.

Lucas hoort de geschiedenis als iets levends. Josefien voelt wat anderen niet voelen. Deveny merkt het wanneer de tijd beweegt. Chase, Rakker en Spot volgen hun instinct zonder twijfel. Samen staan ze altijd precies op de plek waar het verleden iets wil vertellen.

In dit verhaal reizen we naar Delft in 1580, een tijd vol spanning en geheimen. Een tijd waarin een man verdween op een manier die nooit verklaard is. Misschien omdat niemand zijn laatste boodschap kon horen.

Tot nu.

Proloog

Delft, 1580

De toren ademde alsof hij leefde.

Hoge balken kraakten in het donker terwijl de nachtwind tegen het houten mechaniek sloeg. Het enige licht kwam van een klein olielampje dat op een richel stond en zacht flakkerde. In die schemer stond een man te luisteren. Zijn naam werd later uit de boeken gewist, maar in dit moment bestond hij nog. Hij heette Adriaen.

Adriaen wist dat hij hier niet had moeten komen. Hij had gezien wat hij niet had mogen zien. Een doorgang die verborgen was in de toren. Een kamer tussen balken en muren die volgens de bouwtekeningen niet bestond. En mannen die fluisterden over plannen die nooit het daglicht mochten zien.

Hij had geprobeerd weg te lopen. Hij had geprobeerd te zwijgen. Maar het was te laat.

Er klonk een voetstap achter hem.

Geen waarschuwing.

Geen woorden.

Alleen de stap en een hand die hem vastgreep.

Adriaen draaide zich half om. Zijn lamp viel om en stootte tegen een touw dat zacht meebewoog. Hij zag nog net een gezicht. Niet woest. Niet wreed. Maar beslist. Alsof dit een taak was, geen aanval.

De hand duwde hard.

Niet naar de trap.

Niet naar beneden.

Maar naar binnen.

Adriaen viel niet.

Hij gleed tussen twee zware balken, in een ruimte die zo smal was dat hij

zijn armen amper kon bewegen. Hij hoorde een luik dichtklappen.
Hij voelde hout tegen zijn rug.
Hij proefde stof in zijn mond.

Boven hem begon de klok te bewegen. De zware bronzen klepel tikte zacht tegen de wand, nog niet luid, maar aanwezig als een ademhaling.

Adriaen zette zijn hand tegen het metaal en probeerde te schreeuwen, maar het geluid verdween in de toren alsof de ruimte het opslokte. Hij tikte met zijn knokkels tegen de klok. Eerst zacht. Daarna harder. Het klonk hol, alsof hij door de tijd zelf sloeg.

Hij wist dat niemand hem zou vinden.
Hij wist dat niemand hem zou geloven.
Maar hij bleef tikken.
En fluisteren.

Help. Ik ben niet gevallen.

Toen sloeg de klok.

Het geluid vulde de hele toren en heel Delft, maar in de kleine afgesloten ruimte klonk het als een stem die over hem heen rolde en hem overschreeuwde. De bronzen echo ging door zijn botten heen.

Daarna werd het stil.

De lamp was uit.
De klok zweeg.
En de toren hield zijn geheim vast.

Eeuwenlang.

1. de Klok die niet Klonk

De klok van de Nieuwe Kerk sloeg zo hard dat het hele plein leek te trillen. Mensen keken omhoog, telefoons gingen de lucht in en een kind riep dat het geluid pijn deed aan zijn oren. Lucas stond iets verder van de drukte en voelde de slag van de bronzen bel door zijn borst gaan. Hij vond dat gevoel mooi. Alsof de tijd zelf even zichtbaar werd.

Chase snuffelde rond zijn voeten. Rakker bleef dicht bij Deveny, die met haar handen in haar zakken naar de toren keek. Josefien liep een paar passen achter hen, haar rood krullende haar half verborgen onder haar capuchon. Spot zat tegen haar nek geplakt, met alleen twee donkere oogjes zichtbaar.

Bij de volgende klokslag stopte Josefien abrupt. Haar gezicht werd bleek. Spot kromp in elkaar. Chase draaide naar haar om en kwispelde niet meer. Rakker hield zijn hoofd scheef en gromde zacht.

Lucas ging terug naar haar toe. “Wat is er?”

Josefien slikte. “Ik hoorde geen klok.”

“Wat dan?” vroeg Deveny.

Een paar seconden duurde te lang.

“Een stem,” fluisterde ze. “Heel dichtbij. Het klonk alsof het in het metaal zat.”

Lucas voelde kippenvel in zijn nek opkomen. “Wat zei die dan?”

Josefien keek omhoog naar de toren. Het klonk alsof ze het opnieuw hoorde. “Help. Ik ben niet gevallen.”

De Markt leek even stiller, alsof alles kort inhield. Lucas probeerde rationeel te zijn, maar dit was Josefien. Zij hoorde nooit zomaar iets. En als Spot verstijfde, klopte er meestal iets heel realistisch niet.

“We moeten gaan kijken,” zei hij. “Misschien is er iets in de toren.”

“Misschien is er iets in jou,” mompelde Deveny, maar ze volgde hen wel.

De ingang van de toren stond op een kier. Het loket was leeg. De deur gaf een koude tocht af alsof de binnenkant niet dezelfde lucht ademde als buiten. Zonder echt af te spreken stapten ze naar binnen.

Het was meteen stiller. De stenen trap slingerde omhoog langs de muur en rook naar vocht, hout en eeuwenoude stof. De metalen leuning voelde onverwacht koud onder Lucas zijn hand. Het tikken van het grote uurwerk was ver weg maar toch voelbaar, alsof het vanuit de muur zelf kwam.

Halverwege bleef Josefien even staan. Ze raakte met haar vingertoppen de leuning aan en trok ze meteen weer terug.

“Hier is hij geweest,” zei ze zacht.

Lucas voelde niets, maar het was genoeg om verder te willen. Ze klommen door, steeds hoger, tot de trap uitkwam op een houten deur die niet helemaal dicht was.

“Alsof hij op ons wacht,” fluisterde Deveny.

Lucas duwde de deur open.

De ruimte achter de deur was groter dan hij had verwacht, maar werd opgeslokt door balken, touwen en schaduwen. De klok hing hoog tussen houten ribben, half in het donker als een gigantisch slapend dier. Het rook muff en ijzerachtig, alsof de lucht hier ouder was dan buiten.

Josefien bleef vlak achter hem staan. Spot kroop tegen haar huid. Chase en Rakker deden hun best om stil te zijn, maar hun lichamen trilden licht.

“Ik wil weten of hij weer praat,” zei Josefien. “Als hij klopt. Of als hij slaat.”

Lucas knikte. Hij streek met zijn vingers langs een klein koperen onderhoudsbordje aan een balk. Het voelde warm, veel warmer dan het hout ernaast. Josefiën legde er haar hand op en hapte naar adem.

“Er was hier iemand,” zei ze. “Hij is niet gevallen. Hij is geduwd.”

Het bleef een moment stil. Deveny legde haar hand op haar medaillon dat ineens licht warm werd. Ze keek verrast naar Lucas. “Voel jij dit ook?”

Lucas wilde antwoorden, maar iets in zijn broekzak bewoog.

Hij wist meteen wat het was.

Het zakhorloge.

Hij haalde het eruit en het lag zwaar en warm in zijn hand. Het goud was dof, deuken zaten waar ze altijd zaten, maar nu voelde het niet meer als een voorwerp. Het voelde levend, alsof het net had besloten te ademen.

Toen kwam het geluid.

Tik...tak...

Lucas verstijfde. Josefiën pakte zijn arm vast. Deveny trok haar hand onder haar shirt vandaan en het medaillon trilde zichtbaar aan de ketting. Het werd heter tegen haar huid. Rakker piepte. Chase zette een stap achteruit.

Het horloge stopte even. De stilte was plots bijna zwaar.

Daarna klonk het opnieuw, harder en zekerder.

Tik...tak...

De lucht werd kouder. Een grijze nevel kroop langzaam omhoog van de vloer, eerst als dun stof, daarna als voelbare mist. Het bewoog langs hun benen, licht draaiend zoals rook doet wanneer lucht een andere richting kiest. De ruimte veranderde. Schaduw werd dieper. Licht leek ouder.

Josefien fluisterde dat ze iets zag bewegen achter de klok, geen mens, maar herinnering.

Deveny ademde scherp in. “Lucas... mijn medaillon brandt bijna.”

Het horloge werd nu heet in zijn hand. Niet pijnlijk, maar zo intens dat het voelde alsof het wist wat het moest doen.

Nog één tik.

Tik...tak...

De grijze mist trok omhoog in een snelle, vloeiende beweging. De balken losten op in licht. De klok werd een vage omtrek. De vloer onder hun voeten bestond en bestond niet tegelijk. Lucas had net genoeg tijd om Josefien en Deveny vast te grijpen.

Een fel wit licht vulde de ruimte.

En toen was alles weg.

2. de Val Door de Tijd

Het licht verdween net zo plotseling als het gekomen was.

Lucas voelde eerst geen grond onder zijn voeten, alsof hij nog steeds zweefde in die vreemde, gewichtloze ruimte waar de tijd geen richting had. Toen kwam er een harde, doffe klap. Niet pijnlijk, maar stevig genoeg om te weten dat hij weer ergens was.

Hij lag op zijn zij, zijn hand nog om het horloge geklemd. Chase stond half over hem heen, laag grommend, zijn kop naar rechts gedraaid. Rakker stond aan de andere kant en blafte één keer scherp. Deveny zat op haar knieën en keek om zich heen met grote ogen. Josefien lag op haar rug en al voordat Lucas iets kon zeggen, rolde Spot trillend onder haar vandaan en kroop tegen haar wang.

Lucas ademde diep in.

Alles rook anders.

Geen geur van bakolie van de kraampjes. Geen uitlaatgassen. Geen parfum van voorbijlopende mensen. De lucht was koud, scherp en rook naar houtrook, natte aarde en iets metaalachtigs. Zoals oude spijkers. Zoals een smeedwerkplaats.

Hij kwam overeind en keek rond.

Ze zaten in dezelfde torenruimte. Tenminste, dat leek zo. De vorm was hetzelfde. De houten vloer kraakte onder zijn knieën. De balken leken op die van net. De deur zat op dezelfde plek.

Maar alles was anders.

Het hout was nieuwer. De touwen waren strakker en schoner. De balken hadden geen diepe slijtageplekken. De lucht was warmer maar dichter, als in een kamer waar mensen al uren gewerkt hadden.

Er klonk ergens beneden een stemmenruis. Harder dan moderne toeristen. Woest, haastig, alsof mensen iets stonden te verplaatsen. Lucas hoorde ook iets metalen tikken. Het ritme was niet dat van een klok, maar eerder van gereedschap.

Zijn adem haperde.

Het was werkelijk gebeurd.

Ze waren in de toren. Maar niet in hun tijd.

Josefien kwam langzaam overeind. Haar gezicht was bleek, maar haar ogen waren snel en scherp. Ze keek niet naar het heden. Ze keek naar dezelfde plek waar de grijze mist het sterkst had bewogen.

“Hij is hier geweest,” fluisterde ze. “Dit is toen het nog leefde. Voor alles wat misging.”

Deveny legde haar hand op haar medaillon. “Het is nog warm,” zei ze. “Maar minder dan net.”

Lucas luisterde. Hij hoorde voetstappen op de trap beneden. Zware schoenen op steen. Niet toeristisch, niet modern. Elke stap was zwaar en dreunend. Mannen die werkten. Mannen die hier hoorden.

“Blijf laag,” fluisterde hij.

Chase dook direct achter een balk. Rakker volgde hem na één snelle blik. Josefien kroop achter hem de schaduw in en Spot ging direct onder haar haar zitten. Deveny zat vlak naast hem en trok haar knieën in.

De deur van de toren bewoog.

Hij durfde nauwelijks te ademen.

De houten deur ging langzaam open en een straal warm licht viel de ruimte in. Een man stapte binnen. Hij droeg een leren schort en zijn handen waren zwart van de roet. In zijn linkerhand droeg hij een grote

houten hamer. Hij keek de ruimte rond alsof hij dacht dat hij iets vergeten was.

Achter hem verschenen nog twee mannen, ook in werkkleding. Ze spraken zacht met elkaar, woorden die klonken als vroegmodern Nederlands. Korter, harder, minder rond dan nu.

Lucas voelde zijn hart in zijn keel.
Hij had hier droomt hij al jaren van gehad.
Hij had net zo vaak gehoopt dat het nooit zou gebeuren.

“Balk nummer zes moet vast,” zei de eerste man. Zijn stem droeg. “Hij is de vorige keer te losgelaten. De klok moet morgen luiden voor het gilde.”

De tweede man bromde iets wat Lucas niet verstond. De derde liep met zware stappen rechtstreeks langs de plek waar Lucas zat. Zo dicht dat Lucas de geur van nat leer rook. Maar de man keek niet naar hen. Geen van hen zag iets dat niet hoorde bij hun tijd.

Josefien kneep Lucas in zijn arm. Niet omdat ze bang was. Omdat ze iets voelde.

“Hij is hier ergens,” fluisterde ze bijna onhoorbaar. “Niet nu. Maar bijna. Hij is nog niet verdwenen.”

Een van de mannen liep naar de klok en tikte ertegen met zijn hamer. Een diepe resonantie vulde de ruimte, maar het was geen slag. Het was een trilling die Lucas in zijn ribben voelde.

Dat was precies het soort geluid dat iemand zou horen als hij tussen de balken zat.

Er ging een rilling door hem heen.

Eén van de mannen keek omhoog. “Als Adriaen weer te laat is, houd ik hem persoonlijk onder die klok,” zei hij cynisch.

Josefien verstijfde.
Lucas keek haar meteen aan.
Ze wist het.

“Adriaen,” fluisterde ze. “Hij is het.”

De mannen liepen naar buiten. De deur viel weer dicht. De geluiden van beneden gingen door. Zakken meel of hout, metalen gereedschap, stemmen die opdrachten gaven.

Lucas liet opgelucht zijn adem ontsnappen. Zijn vingers trilden, maar hij voelde ook iets anders:

Opwinding.
Zenuwen.
Verantwoordelijkheid.

“Dit is het moment,” zei hij zacht. “Hij leeft nog. Hij is nog niet verdwenen. We zijn in de dagen voordat het gebeurt.”

Josefien legde haar hand op de houten balk naast zich. Haar ogen werden glazig voor een paar seconden en Spot kroop nog dieper in haar haar.

“Ik voel hem,” zei ze. “Heel dichtbij. Iets gaat mis. Heel snel.”

Deveny pakte het medaillon stevig vast. “Wat doen we nu?”

Lucas keek naar haar, toen naar Josefien, toen naar de klok.

“We gaan hem vinden,” zei hij. “Voordat de geschiedenis dat voor ons doet.”

3. Adriaen Willemsz

De voetstappen beneden klonken nu verder weg. De mannen waren waarschijnlijk naar het onderste deel van de toren gegaan om gereedschap te halen. Lucas luisterde scherp. Hij hoorde stemmen die mengden met het zachte gebrom van de markt ergens buiten de toren. Niet de moderne markt. Dit waren stemmen uit een tijd waarin Delft nog kleiner was en de lucht voller rook.

“Kom,” fluisterde Lucas. “Zolang ze weg zijn, kunnen we naar beneden.”

Josefien gaf een kleine knik. Deveny trok Rakker dichterbij naar zich toe. Chase liep laag en voorzichtig, alsof hij wist dat elke verkeerde stap teveel geluid kon maken. Spot zat strak tegen Josefien haar nek.

Ze liepen de trap af. De stenen treden waren ruwer dan in hun tijd. Sommige stenen waren nog niet afgesleten en hadden scherpe randjes. De lucht werd warmer hoe dichterbij ze bij de begane grond kwamen. Warme lucht die rook naar houtvuur, oud touw, metaal en iets dat leek op verse lijm.

De trap kwam uit achter een houten schot dat waarschijnlijk als opslag diende. Touwen, hamers, houten wiggen en lappen stof lagen overal. Een deur verderop stond open en toonde een bredere werkruimte onderin de toren.

Toen zagen ze hem.

Een man in grijsgroene werkkleding, met ruwe handen vol donker stof. Zijn haar was kort, zijn gezicht mager maar niet hard. Hij zat voorovergebogen op een houten bankje en probeerde een stuk touw te herstellen dat was doorgescheurd. Zijn bewegingen waren snel en strak, alsof hij wist dat hij weinig tijd had.

Josefien trok scherp adem in. “Hij is het,” fluisterde ze. “Adriaen.”

Lucas knikte langzaam. “We moeten voorzichtig zijn. Hij mag niet zien dat wij hier niet horen.”

Deveny fluisterde: “Wat zeg je dan? Hallo, we komen uit de toekomst en willen je redden voordat iemand je verstoep in het dak?”

Lucas slikte. Dat was precies het probleem. Je kon niemand in 1580 zomaar vertellen dat je uit 2026 kwam. Je wist nooit hoe iemand zou reageren. Natuurlijk kon je niet liegen dat je tijdreizigers was, maar je moest wel iets doen.

Adriaen merkte hen nog niet op. Hij worstelde met het touw, beet op zijn lip en ademde zwaar uit. Hij had duidelijk haast. Alsof hij wist dat hij al te laat was voor iets.

Toen schoot zijn blik opeens omhoog. Niet naar hen. Naar de trap.

Een andere man kwam binnen. Zwaarder gebouwd, oudere ogen, een leren riem met werktuig eraan. Hij keek Adriaen streng aan.

“Je bent weer te laat,” zei de man.

Adriaen stond snel op. “Mijn excuses. Het touw van de klok is gaan rafelen. Ik moest het herstellen.”

“Je moest boven zijn, niet beneden,” zei de man. “Het gilde wacht.”

Adriaen keek naar de grond. Zijn schouders zakten iets. “Ik ga meteen.”

De man draaide zich om en liep boos weg. Adriaen bleef achter, zijn handen trilden licht.

Lucas keek naar Josefen. Haar ogen waren vol spanning. Ze voelde iets. Dat wist hij aan alles.

Adriaen pakte het gerepareerde touw en wilde weggaan. Hij liep recht naar de trap. In een reflex trok Lucas Josefen en Deveny achter het houten schot.

Chase kroop eronder. Rakker duwde zich tegen Deveny aan. Spot zat weer als een klein bolletje tegen haar nek gedrukt.

Adriaen liep langs hen zonder op te kijken. Zijn stappen waren haastig. Zijn gezicht stond strak, alsof hij wist dat er iets klopt niet klopte in de toren, maar het niet hardop durfde te zeggen.

Toen gebeurde het.

Josefien kreeg een schok door haar hele lichaam. Ze greep Lucas zijn mouw vast en haar ogen werden donkerder, alsof het licht in de toren een halve stap naar achteren deed.

“Hij is bang,” zei ze heel zacht. “Niet voor het werk. Niet voor de klok. Voor iemand.”

“Wie?” vroeg Lucas fluisterend.

“Iemand hierboven,” zei Josefien. “Hij weet iets wat hij niet mocht weten. Hij denkt dat niemand het doorheeft, maar hij voelt dat er iets mis is. Heel dichtbij.”

Adriaen verdween de trap op. Zijn voetstappen waren snel, alsof hij iets wilde ontlopen of juist inhalen.

Lucas keek naar Deveny. “We moeten hem volgen.”

“En wat dan?” vroeg zij. “We kunnen hem niet zomaar zeggen dat hij straks in een houten kooi wordt geduwd door iemand die niet wil dat hij praat.”

“Misschien hoeven we niets te zeggen,” zei Lucas. “Misschien hoeven we alleen maar te zien wie het doet.”

Josefien staarde naar de trapopening. “En wanneer.”

Ze hoorden boven iets vallen. Een harde tik tegen metaal. Daarna een vloek. Daarna stilte. Een stilte die niet bij werkzaamheden hoorde. Een stilte die veel gevaarlijker voelde.

“Nu,” zei Lucas.

Hij rende de trap op. Deveny volgde hem zonder nog een vraag te stellen. Josefien kwam als laatste en Spot zat roerloos tegen haar nek. Chase rende licht voor hem uit. Rakker blafte niet, maar zijn ogen waren scherp als messen.

Halverwege hoorde Lucas een stem.

“Adriaen. Je bent te laat.”

De toon was vlak. Geen woede. Geen verrassing. Alleen vastberadenheid.

Lucas voelde hoe zijn hart een slag oversloeg.

Dit was het moment.

Het moment dat de geschiedenis had willen verbergen.

Hij wist wat er zou gebeuren, maar hij wist niet hoe dichtbij ze al waren.

Boven klonk een schuivend geluid. Een voet. Een worsteling. Een ademhaling die met schrik werd afgesneden.

Josefien rende de laatste treden op en greep Lucas zijn arm met zoveel kracht dat zijn vingers bijna verdoofden.

“Hij is daar,” zei ze. “Nu.”

“En hij is niet gevallen,” zei Lucas.

Hij bereikte de bovenste trede en keek de duistere ruimte in.

Er stond iemand.

Niet Adriaen.

Niet iemand die werkte in de toren.

Iemand die hen niet gezien had.

Iemand die iets deed dat niet gehoord mocht worden.

En precies in dat moment wist Lucas:

Ze kwamen mogelijk te laat.

Of precies op tijd.

Maar wat ze nu zagen, bepaalde of de geschiedenis klopte of opnieuw geschreven moest worden.

4. de Man in de Schaduw

Lucas kwam boven aan de trap en bleef meteen laag. Niet omdat hij bang was, maar omdat zijn lichaam dat zelf besloot. Alles in deze ruimte voelde verkeerd. De lucht was te stil. De schaduwen te scherp. Het licht dat door de toren spleten naar binnen viel, leek te trillen.

Voor hen stond een man.

Hij stond met zijn rug naar de kinderen, maar zijn houding was anders dan die van de werklieden. Waar de arbeiders brede, zware bewegingen maakten, stond deze man strak en gecontroleerd. Zijn schouders zaten gespannen. Zijn voeten stonden verankerd alsof hij elk moment een stap kon zetten die alles zou veranderen.

Adriaen stond twee meter verderop. Zijn rug tegen een balk. Zijn handen opgeheven, niet om te slaan of te duwen, maar om te laten zien dat hij niets van plan was. Zijn ogen stonden wijd van angst. Hij ademde snel.

“Je zou niets vertellen,” zei de man. Zijn stem was kalm. Die kalmte maakte het erger. “Dat was de afspraak.”

“Ik heb niets gezegd,” zei Adriaen haastig. “Ik heb alleen gevraagd waarom de deur dicht moest. Dat is toch geen misdaad.”

“Het wordt een misdaad wanneer vragen te dicht bij de waarheid komen,” antwoordde de man.

Lucas voelde hoe Josefen achter hem langzaam verstijfde. Spot kroop trillend onder haar haar. Chase duwde zijn kop zacht tegen Lucas zijn knie, alsof hij hem wilde waarschuwen. Rakker stond laag en stil, zijn ogen gericht op de man.

Deveny fluisterde nauwelijks hoorbaar: “Hij gaat hem iets aandoen.”

De man stapte dichterbij Adriaen. Hij hield iets in zijn hand. Lucas kon het niet goed zien; het leek op een houten wig of een stuk gereedschap dat niet bedoeld was om iemand te beschermen.

“Luister,” zei Adriaen. Hij slikte moeilijk. “Ik heb alleen gezien dat er achter de klok iets zat wat niet op de tekening stond. Een ruimte die niet gebruikt wordt. Ik had nooit moeten kijken. Het spijt me. Ik zal het vergeten.”

“Je hebt al te veel gezien,” zei de man.

Het was een zin die Lucas voelde tot in zijn ribben.

Josefien inhaleerde scherp. Haar ogen trokken weg, alsof ze een flits zag die niet in deze ruimte bestond. Haar vingers klemden zich om de balk naast haar.

Lucas zag onmiddellijk dat het begin van een visioen was.

“Wat zie je?” fluisterde hij snel.

“Hij gaat hem verstoppen,” zei ze. Haar stem trilde. “Niet nu. Maar heel snel. Hij wordt niet vermoord. Hij wordt achtergelaten.”

Deveny fluisterde: “We moeten iets doen.”

“En wat dan?” vroeg Lucas. Zijn stem was laag en gespannen. “Hij ziet ons niet. Niemand hier ziet ons. Als wij tussenbeide komen veranderd alles. We weten niet hoe dit werkt.”

Josefien draaide langzaam haar blik naar hem. Haar ogen stonden vol met dat ene gevoel dat hij in haar herkende: het besef dat iets onrechtvaardig was.

“Hij mag niet verdwijnen,” zei ze. “Niet nu we hier zijn.”

Adriaen zette een stap opzij, maar de man greep zijn schouder vast. Niet hard, maar vast genoeg om duidelijk te maken dat hij niet kon ontsnappen.

“Je had moeten zwijgen,” zei de man. “Je hebt te veel geweten. En nu weet je te veel over mij.”

“Alsjeblieft,” zei Adriaen zacht.

Lucas wilde naar voren schieten. Zijn spieren spanden al aan. Chase voelde dat en bewoog mee. Deveny greep zijn arm.

“Niet,” fluisterde ze. “Hij hoort je niet. Maar hij kan jou wel raken wanneer je iets omgooit.”

En dat wist Lucas ook.

Ze waren onzichtbaar als reizigers, maar niet onaanraakbaar.

De man duwde Adriaen langzaam achteruit. Behalve één ding gebeurde er niets. Geen schreeuw, geen strijd. Alleen de stille verschuiving van schoenen over hout. Adriaen probeerde niet te vallen. Hij probeerde te blijven staan.

“Dit hoeft niet,” zei hij.

Er zat iets in zijn stem dat Lucas brak. Niet angst. Hoop. Een heel dun draadje hoop dat iemand hem zou zien. Iemand hem zou horen. Iemand hem zou helpen.

Josefien fluisterde: “Hij voelt dat we hier zijn.”

Lucas keek haar aan. “Hoe weet je dat?”

“Hij kijkt niet naar ons,” zei ze, “maar hij kijkt wel in onze richting. Zijn hart klopt sneller wanneer hij naar hier kijkt. Hij weet dat hij niet alleen is, maar hij kan ons niet zien.”

Adriaen schrok plots van iets wat achter hem bewoog. Niet omdat er iets was. Omdat hij iets voelde.

De man pakte hem bij zijn arm en trok hem naar de balken achter de klok. Het mechanisme knarste onder het gewicht.

“Het moet zo,” zei de man. Nog steeds zonder emotie.

Josefien kneep haar handen in haar mouwen. Ze kromp in elkaar. “Dit is het moment.”

Lucas voelde elke spier in zijn lijf protesteren. Hij wilde gillen. Rennen. Iets omgooien. Iets kapotmaken zodat de geschiedenis niet door zou gaan.

Maar de man en Adriaen zagen hen niet.

De geschiedenis denderde verder als een trein.

“Lucas,” fluisterde Josefien met een stem die veel ouder klonk. “Hij weet dat wij hem later zullen horen. Dat is waarom hij in de klok spreekt. Hij roept niet om mensen in zijn tijd. Hij roept om ons.”

En precies op dat moment gebeurde het.

Adriaen werd geduwd. Niet hard. Geen val. Een gecontroleerde beweging. Een onmenselijke beslissing in een menselijke hand.

Hij gleed tussen twee balken. Niet naar beneden, maar naar binnen. In een holte die niet bedoeld was voor een mens. Hij schreeuwde, maar het was een korte ademtocht, geen kreet.

En toen klapte er een luik dicht.

Lucas hapte naar adem.

Deveny keek met grote ogen naar het dichte hout.

Josefien sloeg haar hand over haar mond.

Chase begon zacht te janken.

Rakker bracht zijn kop naar de grond, alsof hij begreep dat iemand was opgesloten.

De man bleef een paar seconden stil staan. Alsof hij luisterde. Alsof hij wilde horen of er nog beweging was.

Toen draaide hij zich om en liep rustig weg. Zijn schaduw gleed over de vloer als iets dat niet thuishoorde in licht.

De deur viel achter hem dicht.

De toren werd stil.

Josefien maakte als eerste geluid. Een korte, gebroken ademhaling.

“We waren net te laat,” fluisterde ze. “Hij is nu daar. Precies waar hij zal blijven. Eeuwenlang.”

Lucas kneep het horloge in zijn hand en voelde het nog warm.

“Dan gaan we hem eruit halen,” zei hij zacht. “Voor hij verdwijnt.”

5. de Verborgen Ruimte

De man was verdwenen. Alleen het geluid van zijn voetstappen op de trap zakte langzaam weg, tot er niets meer te horen was dan de ademhaling van de kinderen en het zachte zoemen van lucht tussen houten balken. Het leek alsof de hele toren wachtte. Alsof elk stuk hout wist wat er zojuist was gebeurd.

Lucas stond als eerste op. Zijn knieën trilden nog licht, maar zijn blik was gefixeerd op de plek waar Adriaen tussen de balken was verdwenen. Deveny stond naast hem en hield Rakker dicht bij haar been. Josefien was nog bleker dan normaal. Spot zat als een klein trillend bolletje in haar haar.

“We weten dat de ruimte daar is,” zei Lucas zacht. “Hij zit vast. De vraag is alleen waar precies.”

Josefien staarde naar de balken. “Het voelt alsof het hier vlakbij is, maar ook alsof hij verder weg is dan we denken.”

“Verder in tijd,” zei Deveny.

Lucas knikte langzaam. “Maar wij zijn hier nu. Dus als de opening toen bestond, bestaat hij nu.”

Hij stapte naar de balken en legde zijn hand op dezelfde plek waar Adriaen net had gestaan. Het hout was ruw onder zijn vingers. Splinters staken uit oude scheuren. Maar het voelde solide. Geen enkele kier, geen verschoven plank.

Josefien kwam naast hem staan. “Laat mij.”

Haar hand trilde een beetje toen ze het hout aanraakte. Ze sloot haar ogen. Lucas zag meteen dat er iets gebeurde. De lucht rondom haar leek te verdichten. Spot kroop nog dieper onder haar haar. Haar lippen bewogen licht, maar ze zei niets.

“Wat zie je?” vroeg Lucas.

Josefien ademde langzaam in. “Donker. Heel dicht bij. Een kleine ruimte met bijna geen lucht. Het voelt alsof hij recht voor mij staat, maar ik kan hem niet zien.”

“Kun je een richting aanwijzen?” vroeg Deveny.

Josefien hield haar hand nog steeds tegen het hout. “Meer naar links.”

Lucas ging op zijn knieën zitten en volgde het hout naar links, langs balken en touwen. Deveny knielde naast hem en liet haar vingers voorzichtig langs het hout glijden. Chase snuffelde tussen de balken en blafte één keer zacht, alsof hij iets rook dat niet bij 1580 hoorde.

“Hier,” zei Lucas. Hij tikte met zijn knokkels tegen een smalle balk. Het klonk anders. Hol. Niet zoals de andere.

Deveny tikte ernaast. “Het klinkt alsof hierachter ruimte zit.”

Josefien knielde bij hen. Ze legde haar hand op dezelfde plek. Een kleine schok ging door haar schouders. “Dit is het,” zei ze. “Dit is waar hij zit.”

Lucas voelde zijn hart versnellen. Hij zette zijn vingers onder de balk en probeerde hem omhoog te trekken. Het hout bewoog geen millimeter. Hij zet zijn schouder eronder en duwde. Niets.

“Waarom gaat het niet open?” vroeg Deveny.

“Omdat wij er misschien niet in horen te zijn,” zei Josefien. “Niet fysiek.”

Lucas keek haar aan. “Maar we moeten hem helpen. We konden niet in zijn tijd ingrijpen, maar misschien kunnen we dat hier wel.”

Hij zocht met zijn vingers verder langs de randen van het hout. Eén hoek voelde anders. Glad en rond. Alsof er ooit een klein metalen klemmetje had gezeten dat inmiddels verdwenen was.

“Wacht,” zei hij. “Hier zit een kier.”

Hij duwde zijn vingers eronder. De balk kwam niet omhoog, maar wel iets naar voren. Een paar millimeter. Net genoeg om te zien dat er achter het hout een donker gat zat.

“Ik heb hem,” zei Lucas. “Help mee.”

Deveny pakte de linkerkant vast en Josefien de rechter. Samen trokken ze. Het hout kraakte langzaam, alsof het zich verzette tegen de tijd zelf. Een wolk oud stof kwam vrij en dwarrelde omlaag als grijze sneeuw.

Toen schoot het paneel los.

Achter de balk gaapte een donkere ruimte. Niet groot. Nauwelijks breder dan een smalle kast. De lucht die eruit kwam was koud en muf, alsof die eeuwenlang had stilgestaan.

Lucas boog naar voren, maar de schaduw was te diep om iets te zien. Hij haalde zijn telefoon tevoorschijn. Geen signaal natuurlijk, maar het zaklampje werkte. Hij richtte het in de opening.

Hij hapte naar adem.

Net niet zichtbaar, maar duidelijk aanwezig, zag hij krassen in het hout. Sommige diep, andere oppervlakkig. Alsof iemand met zijn nagels de wand had proberen open te breken. De strepen liepen omlaag en verdwenen in de duisternis.

Josefien drukte haar hand tegen haar mond.

“Hij heeft geprobeerd eruit te komen,” fluisterde ze.

Deveny kneep haar vingers om het hout. “Hoeveel tijd had hij?”

Lucas wilde het antwoord niet weten. Hij richtte zijn licht verder naar binnen. Hij zocht naar beweging. Naar leven. Naar iets dat nog reageerde.

Maar de ruimte bleef stil.

Tot Josefien haar hand op zijn schouder legde.

“Hij is daarbinnen niet meer levend,” zei ze zacht. “Maar zijn stem wel.”

Spot kroop tegen haar wang alsof hij begreep wat ze voelde.

“Maar als hij dood is, waarom horen we hem nu?” vroeg Deveny.

“Het is geen stem van nu,” zei Josefien. “Het is een stem van toen. Zijn laatste geluid blijft hier. Hij wilde dat iemand het hoorde. En wij waren de eersten die dat konden.”

Lucas keek opnieuw de donkere ruimte in. De lichtbundel gleed langs oude planken. Een glinstering viel op.

“Wacht,” zei hij.

Hij boog verder naar voren. Zijn arm tot bijna aan zijn schouder in de opening. De lucht binnenin voelde kouder. Zijn vingers raakten iets. Metaal. Dun en koel.

Hij trok het voorzichtig naar buiten.

Het was een dun koperen plaatje. De rand was beschadigd. De letters waren bijna niet meer leesbaar. Maar genoeg.

Er stond één woord.

WAAROM

Josefien voelde haar adem wegglijden. Deveny staaarde naar het plaatje alsof het bloedde.

“Hij heeft dit achtergelaten,” fluisterde Josefien. “Voor ons.”

Lucas keek naar het paneel, naar de duistere holte, naar het ene woord dat alles zei.

“Dan gaan we het uitzoeken,” zei hij. “De hele waarheid.”

Hij stopte het plaatje veilig weg.

De toren leek te reageren. Het hout kraakte zacht. Een touw bewoog zonder dat iemand het aanraakte. En heel diep in de toren klonk een echo. Geen klok. Geen wind.

Een fluistering.

Heel zacht. Net hoorbaar.

Help.

Josefien sloot haar ogen. “Hij weet dat we luisteren.”

6. de Stad die Anders Ademde

De ruimte achter de balk bleef donker nadat Lucas het koperen plaatje voorzichtig had opgeborgen. De lucht die eruit kwam bleef koud, alsof de schaduw daarbinnen niet van plan was te verdwijnen zolang het verhaal onverteld bleef. Josefiën bleef nog heel even kijken, haar hand op het hout, alsof ze wilde weten of er iets terug zou bewegen.

Niets.

Alleen stilte.

Chase duwde zacht tegen Lucas zijn been. Rakker liep heen en weer, zijn nagels tikten zacht op de houten vloer. Spot bleef als een klein trillend puntje onder Josefiën haar haar verborgen.

“Dit is pas het begin,” zei Lucas zacht. “Niet het einde. We moeten naar beneden. Hier vinden we niet alles.”

Josefiën knikte. Deveny haalde diep adem en streek het stof van haar broek. Ze keek nog een laatste keer naar de donkere holte. “Het voelt alsof er iemand kijkt,” fluisterde ze.

Lucas dacht precies hetzelfde, maar zei het niet.

Ze daalden de trap af. De stenen treden waren scheef, maar niet afgesleten zoals in hun eigen tijd. Elk geluid weerkaatste harder. Elk voetstapje klonk alsof het gewicht had. De toren leek levend in deze tijd, voller en dreigender.

Beneden kwamen ze uit in het lagere werkvertrek. Niemand was er. De mannen die net nog binnen waren, leken verdwenen alsof ze door de lucht waren opgelost. Alleen het geluid van stemmen verder buiten klonk nog.

De deur naar de buitenwereld stond op een kier.

Lucas trok hem open.

Het licht dat naar binnen viel was anders dan elk licht dat hij ooit had gezien. Warmer. Stoffiger. Alsof de lucht zelf zwaarder woog.

Hij zette één stap buiten de toren en voelde zijn adem in zijn keel blijven hangen.

Delft was... anders.

Veel anders.

De Markt was kleiner. De lucht rook naar houtrook, mest en brood dat ergens verderop gebakken werd. In plaats van fietsen en moderne kramen stonden hier houten stalletjes met grof gesneden touwen en manden vol groenten. De mensen droegen dikke wollen mantels, eenvoudige jurken, leren riemen en hoeden die hij alleen uit schilderijen kende.

Een paard trok een kar langs de gevel van een herberg die hij in zijn eigen tijd kende, maar die nu nieuw oogde. De straatstenen waren minder strak. Het plein was drukker in geluiden, maar rustiger in beweging.

Josefien kwam naast hem staan. Ze ademde de lucht in alsof het tegelijk vertrouwd en nieuw was.

“Het ruikt naar geschiedenis,” zei ze.

“Het ruikt naar stank,” zei Deveny, maar er zat een glimlach in haar stem.

Rakker snuffelde intens. Chase hield zijn kop omhoog, alsof elke geur een nieuw hoofdstuk was.

Spot kroop dichterbij Josefien aan. De geluiden waren te veel voor hem.

Lucas keek langzaam rond. “We mogen niet teveel opvallen. We horen hier niet.”

“Ik heb geen zin om uitgelegd te krijgen dat vrouwen geen broek horen te dragen,” zei Deveny. “Laat staan dat ik Rakker aan de lijn heb alsof het de normaalste zaak van de wereld is.”

Josefien keek naar de mensen. “Ze zien ons misschien niet zoals wij onszelf zien. Hij zag ons ook niet. Misschien zien zij ons alleen als schimmen.”

Lucas knikte langzaam. “Dat zou kunnen. Maar we moeten voorzichtig blijven. We weten niet hoe zichtbaar we zijn.”

Ze liepen de Markt op.

De Nieuwe Kerk torende nog steeds boven hen uit, maar rook anders. Frisser. Nieuwere stenen, minder zwarte aanslag. De vlaggen bij het stadhuis hingen strak in de wind. Overal klonken stemmen die harder spraken dan moderne Delftenaren gewend waren.

Toen viel Lucas iets op.

Aan de rechterkant van het plein stond een groep mannen bijeen. Ze droegen donkere mantels en hun petten waren allemaal hetzelfde model. Ze spraken kort, snel, op fluisterton maar met felle ogen. Hij kende dit soort blikken.

Wantrouwen.

Haast.

Geheimen.

“Dat is geen marktgroep,” zei Lucas. “Dat is een gildevergadering.”

Josefien volgde zijn blik. “Ik voel spanning,” zei ze. “Niet gevaar precies. Meer... iets dat verborgen moet blijven.”

Deveny trok haar wenkbrauwen op. “Denk je dat zij iets met Adriaen te maken hebben?”

“Misschien,” zei Lucas. “Maar er is iemand in die toren die hem wilde laten verdwijnen. Dat is geen kleine ruzie. Dat is iets groters.”

Ze liepen verder, dicht bij de groep, maar bleven op afstand. De mannen stonden in een halve cirkel. Een van hen hield een stuk perkament vast, dicht opgerold, alsof niemand mocht zien wat erop stond.

Toen zei een van de mannen iets wat Lucas deed verstijven.

“Als de doorgang gesloten blijft, kan niemand ons plan verstoren.”

Josefien keek naar hem. Deveny keek naar hem. Zelfs de honden werden stil.

De man vervolgde: “Adriaen heeft gezien wat er niet onthuld mocht worden. Het is opgelost. Niemand komt daar meer.”

Een andere man bromde: “En de klok morgen?”

“Die slaat gewoon. Niemand zal iets horen.”

Lucas voelde de koude rilling die hij inmiddels kende. De rilling die zei dat hij midden in iets stond dat veel groter was dan één vermiste man.

Josefien fluisterde: “Ze praten over hem.”

“En over de doorgang,” zei Deveny. “Daar waar hij werd verstopt.”

Lucas kneep zijn hand om het horloge in zijn broekzak. Het was koud nu. Stil. Alsof het wachtte.

“We moeten weten waar die doorgang is,” zei hij. “En waarom die mannen willen dat niemand hem vindt.”

Josefien keek naar de rand van het plein. “Ik denk dat het antwoord buiten de toren ligt.”

Ze volgden haar blik. Daar, tussen twee huizen, zat een smalle steeg die Lucas nooit eerder had opgemerkt. Een doorgang die in zijn tijd misschien niet meer bestond.

“Daarheen,” zei ze.

“Waarom?” vroeg Deveny.

“Het voelt alsof er iets in die steeg hangt,” zei Josefien. “Iets ouds. Iets dat niet wil dat we dichterbij komen.”

Lucas glimlachte dun. “Dan weten we zeker dat we de goede kant op gaan.”

Ze liepen naar de steeg.

Hoe verder ze gingen, hoe stiller het werd. De marktgeluiden verdwenen. De lucht koelde. De stenen onder hun voeten werden donkerder. Chase begon te grommen, zacht maar waarschuwend.

Rakker stopte met lopen.

Spot trilde merkbaar.

Josefien legde haar hand tegen de muur.

Ze trok hem direct terug.

“Hier is het,” fluisterde ze. “Er is hier iets gebeurd. Iets dat niet bedoeld was voor mensen om te zien.”

Lucas stapte naast haar. Hij voelde niets, maar hij zag de spanning in haar ogen.

“De doorgang?” vroeg hij. “Misschien,” zei Josefien.

Ze keek naar hem. “Maar ik denk dat we nu pas beginnen te begrijpen wat Adriaen echt wist.”

7. de Doorgang Onder de Stad

De steeg slikte het licht in alsof hij er een hekel aan had. Hoe verder Lucas de smalle gang in liep, hoe minder de geluiden van de Markt hen bereikten. De stemmen van de mensen verdwenen als golven die te ver van het strand waren. Alleen de echo van hun eigen voetstappen bleef over.

De muren aan weerszijden waren ruw en vochtig. Op sommige plekken groeide mos tussen de stenen. Er hing een geur van oud water en iets dat leek op schimmel en roest. Chase liep vlak naast Lucas, zijn vacht licht overeind. Rakker hield zijn kop laag, neus op de grond. Spot kroop nog dichterbij Josefin aan.

“Dit is gezellig,” mompelde Deveny. “Als ik ooit verdwijn, wil ik graag dat het een plek is waar tenminste zonlicht bij kan.”

“Technisch gezien zijn we al verdwenen,” zei Lucas zacht. “Voor iedereen in 2026 dan.”

Josefin zei niets. Ze liep met haar hand langs de muur, vingers lichtjes gestrekt. Alsof ze probeerde de herinneringen in de stenen aan te raken. Haar gezicht stond geconcentreerd. Niet in paniek, niet verlamd, maar scherp.

“Voel je iets?” vroeg Lucas.

“Nog niet duidelijk,” zei ze. “Het is alsof er onder ons iets groter is. Iets dat wacht. Maar het is nog ver weg.”

Ze liepen verder. De steeg maakte een lichte bocht en werd nog smaller. Aan het einde ervan zat een lage stenen boog waar je moest bukken om erdoor te kunnen. Daarachter lag een klein, donker binnenplaatsje dat er verlaten uitzag. Geen mensen, geen dieren, alleen een omgevallen ton en een stapel oude planken.

“Dit lijkt het einde,” zei Deveny. “Niet heel spectaculair.”

Lucas keek rond. Hij wist dat het nooit echt het einde was als ze op zo'n plek terecht kwamen. De geschiedenis maakte geen dode hoeken, alleen verborgen doorgangen.

“Wacht even,” zei hij.

Hij liep naar de ton en tikte er met zijn voet tegen. Het geluid was dof en zwaar. De ton was vol, geen verstopte trap eronder. De stapel planken klonk gewoon als hout op steen.

Josefien bleef rechtop in het midden staan met haar ogen half dicht. “Het is niet boven de grond,” zei ze. “Het zit eronder.”

“Een kelder?” vroeg Deveny.

“Meer,” zei Josefien. “Dieper. Langs. Het voelt als een tunnel. Een doorgang die zich onder de huizen door uitstrekt. Alsof iemand de stad onder de stad heeft nagetekend.”

Lucas voelde de bekende drang in zijn borst. De drang om precies te weten hoe iets in elkaar zat. Niet alleen omdat het spannend was, maar omdat hij het niet verdragen kon om met halve antwoorden te leven.

“Dan moet hier ergens een ingang zijn,” zei hij.

Hij liet zijn ogen langzaam over de stenen gaan. De muren, de vloer, de hoeken. Ooit had iemand dit bewust zo gemaakt. Niets in 1580 was zomaar.

Chase liep naar een hoek waar de muur een beetje uitstak. Hij snuffelde intens, zette zijn poot tegen de steen en krabde één keer. Toen nog een keer, harder.

“Hij heeft iets,” zei Lucas.

Hij liep naar Chase toe. Deveny kwam naast hem. De steen waar de hond tegen krabde, was breder dan de anderen. Net een fractie lichter van kleur. Alsof hij later was toegevoegd.

Lucas knielde en legde zijn oor tegen de steen. Hij hoorde niets, maar toen hij met zijn knokkels tikte, kwam er een hol geluid terug. Anders dan de massieve muur ernaast.

“Dit is geen gewone steen,” zei hij. “Hier zit iets achter.”

“Misschien wil het daarachter blijven,” merkte Deveny op. Toch knielde ze neer en liet haar vingers langs de rand gaan. “Er zit een kier,” zei ze.

Josefien kwam erbij staan. Ze legde haar hand boven de steen, niet erop. Haar ademhaling werd onregelmatig.

“Hier is het,” zei ze zacht. “Hier heeft Adriaen iets gezien. Iets wat hij niet mocht zien. Iets wat ze gebruikten. En waar hij vragen over stelde.”

“Kun je zien wat het is?” vroeg Lucas.

“Ik krijg flarden,” zei Josefien. “Mannen die in het donker staan. Fakkels. Er wordt iets doorgeschoven. Meer voel ik niet. De rest blokkeert.”

“Door wie?” vroeg Deveny.

“Door het geheim zelf,” zei Josefien. “Alsof het niet gezien wil worden.”

Lucas zette zijn vingers in de sponning van de steen. Hij probeerde hem te bewegen. De steen zat muurvast. Hij duwde met zijn schouder. Niets.

“Als hij niet fysiek open wil, is er misschien iets dat hem activeert,” dacht hij hardop. “Een volgorde, een teken, een symbool.”

Deveny keek naar de steen. “Hij is ingekerfd,” zei ze. “Heel licht. Kijk.”

Lucas boog dichterbij. Nu zag hij het ook. In het midden van de steen zat een heel ondiep gegraveerd teken. Zo vaag dat je het alleen in een bepaalde hoek zag. Een cirkel met iets dat leek op een horizontale lijn erdoor en drie kleine streepjes eronder.

“Dat is geen religieus symbool,” zei Lucas. “Dit ziet eruit als een soort merk. Een teken van een groep. Misschien een gilde. Of erger.”

“Adriaen heeft dit gezien,” zei Josefien. “Hij begreep dat hier iets gebeurde wat niet bij de klok hoorde. Het is verbonden met die toren.”

Lucas haalde diep adem. “Goed. Dan weten we dat de doorgang echt is. Maar hoe krijgen we hem open zonder alles in te laten storten en onszelf in de problemen te brengen?”

Hij ging staan en liet zijn hand langs de muur glijden. Josefien keek hem na, maar haar aandacht was nog steeds bij het symbool.

“Omdat wij hier zo niet horen, reageert de stad op ons,” zei ze zacht. “Alles voelt net een beetje verkeerd. Alsof we op de verkeerde laag van een schilderij lopen.”

“Wat bedoel je?” vroeg Deveny.

Josefien knielde opnieuw en legde haar hand nu wel op de steen. Ze sloot haar ogen. Spot kroop tegen haar kaak.

“Hij was hier alleen,” fluisterde ze. “Het was donker. Hij had een lamp. Hij hoorde stemmen van boven, bij de toren. Ze wilden dat niemand wist dat dit bestond. Hij wilde naar boven gaan om te zeggen dat het gevaarlijk was.”

Ze trok haar hand terug. “En toen besloten ze dat hij te veel wist.”

Even zei niemand iets.

De lucht in de steeg leek zwaarder te worden. Alsof de geschiedenis zich als een natte deken om hen heen vouwde.

“Dus deze doorgang heeft met meer te maken dan alleen een vermiste klokkensteller,” zei Deveny. “Dit is een route. Voor wat?”

“Voor alles wat niet gezien mocht worden,” zei Lucas. “Mensen. Brieven. Dingen die in het geheim verplaatst moesten worden tussen toren en stad. Misschien zelfs wapens.”

“Of geld,” zei Josefien zacht.

Lucas keek naar haar. “Voel je iets met geld?”

“Niet precies geld,” zei ze. “Maar ik voel deals. Afspraken. Dingen die niet in open daglicht konden plaatsvinden.”

Hij liet zijn hand langs het symbool glijden. “Dan is dit de sleutel.”

“En hoe gebruik je iets dat eeuwen geleden is ontworpen, terwijl je er niet echt bij hoort?” vroeg Deveny.

Lucas keek naar de steen, naar zijn hand, naar Josefien.

“Misschien hoeft hij niet nu open,” zei hij langzaam. “Misschien moeten wij eerst begrijpen wat voor rol die doorgang speelde. Dan weten we wat Adriaen wist, en waarom het gevaarlijk was dat hij erover sprak.”

“Dus we laten een geheime ondergrondse route dicht met mogelijk gevaarlijke dingen erachter?” vroeg Deveny. “Klinkt heel geruststellend.”

Lucas zuchtte. “We hebben geen keuze. Als we alles tegelijk doen, verliezen we het overzicht. De mannen op de Markt weten al dat Adriaen verdwenen is, ook al zeggen ze het niet. Wij moeten weten wie hun leider is en wat hij met deze plek te maken heeft.”

Josefien stond langzaam op. “Iemand staat boven hen,” zei ze. “Iemand die beslist. Ik voel zijn aanwezigheid overal een beetje. In de toren, op de Markt, hier.”

“Dan vinden we hem,” zei Lucas.

Hij maakte aanstalten om terug naar de Markt te lopen. Chase volgde hem direct. Rakker bleef nog even staan, keek naar de steen en snuffelde één keer, diep. Hij blafte kort, alsof hij het symbool uitdaagde.

“Kom,” zei Deveny zacht tegen hem. “We kunnen hier niets meer doen. Nog niet.”

Ze verlieten de steeg.

De overgang terug naar de Markt voelde alsof ze door een dunne laag water liepen. De lucht werd lichter, helderder. Geluiden keerden terug. Marktkooplieden schreeuwden prijzen, iemand lachte hard, een kar ratelde over de stenen.

Toch kon Lucas de koude uit de steeg niet helemaal van zich afschudden.

“Wat nu?” vroeg Deveny.

“We houden hen in de gaten,” zei Lucas. Hij knikte in de richting van de groep mannen die nog steeds dicht bij elkaar stonden. De man met het opgerolde perkament was verdwenen, maar de rest stond er nog.

Josefien keek ze aan. “Eén van hen draagt de verantwoordelijkheid,” zei ze. “Maar hij is niet de enige schuldige. Het is een ketting.”

“Dan zoeken we de bovenste schakel,” zei Lucas.

Hij voelde het koperen plaatje in zijn zak, scherp en licht. Het ene woord dat Adriaen had achtergelaten brandde in zijn gedachten.

Waarom.

Het was geen vraag meer.

Het was een opdracht.

8. de Waarheid onder het Klokgelui

De Markt werd donkerder toen de zon achter de daken zakte. Het licht kreeg die warme, oranje gloed die Delft er altijd uit laat zien alsof de tijd even stilstaat. Maar voor Lucas voelde niets stil. Alles leek versneld. Het geluid van stemmen klonk harder. Mensen bewogen sneller. De lucht was voller.

Alsof de stad wist dat iets ging gebeuren.

De groep mannen van eerder stond nog steeds bij elkaar. Dit keer met iemand erbij die Lucas niet had gezien. Een lange man met een donkerblauwe mantel en een leren tas onder zijn arm. Zijn houding was zelfverzekerd, bijna arrogant. De anderen stonden iets lager, alsof hij de hoogste rang had.

“Dat is hem,” zei Josefien zacht. “De bovenste schakel.”

“De leider,” zei Lucas.

Deveny kneep haar ogen samen. “Hoe kunnen we hem volgen zonder dat hij ons ziet?”

Lucas dacht kort na. “Hij ziet ons niet zoals wij elkaar zien. Hij zal ons alleen opmerken als we iets aanraken. Dus we blijven licht. Stil. Sneller dan zij.”

Josefien keek naar de toren. “Hij gaat naar binnen.”

Inderdaad, de man draaide zich om en liep richting de ingang van de Nieuwe Kerk. De anderen volgden. Niet in een rij, maar verspreid, ieder met zijn eigen rol. Alsof ze dit eerder hadden gedaan. Een routine. Een ritueel.

“Ze gaan naar boven,” zei Lucas.

“En wij dus ook,” zei Deveny.

Ze volgden de mannen op afstand, ongemerkt. Chase en Rakker liepen stil, alsof ze precies wisten hoe ze niet op moesten vallen. Spot kroop diep onder Josefiën haar haar en werd een onzichtbaar warm puntje tegen haar nek.

Binnen in de toren was het kouder. De lucht trilde van spanning die niets met de temperatuur te maken had. De mannen liepen de trap op. Langzaam, doelgericht. Lucas wachtte tot ze bijna verdwenen waren en gebaarde toen dat ze moesten volgen.

Halverwege voelde hij het weer: die druk op zijn borst alsof de toren zelf ademde. Alsof het hout en steen zagen wat er ging gebeuren.

Boven gekomen hoorden ze de mannen praten.

“Is alles klaar?” vroeg de leider.

“De doorgang is verzegeld,” antwoordde iemand. “Geen mens ziet ooit waar het is.”

“En de jongen?” vroeg de leider.

“Opgesloten. Niemand zoekt hem. Niemand mist hem.”

Lucas voelde hoe Josefiën verstijfde. Haar hand gleed naar zijn arm. Haar gezicht werd rood en wit tegelijk.

“Hij bedoelt Adriaen,” fluisterde ze. “Ze zeggen het alsof hij nooit bestaan heeft.”

Een van de mannen liep naar de klok en tikte tegen het hout. “Bij de luiding zal niemand iets horen. Het geluid verbergt alles.”

“Goed,” zei de leider. “Dan ruimen we dit op. Na vannacht is er niets dat terugleidt naar ons.”

Lucas voelde woede door zich heen schieten. Niet als vuur, maar als ijs. Helder en scherp. Hij dacht aan het plaatje in zijn zak. Aan dat ene woord.

Waarom. En hij begreep dat Adriaen het niet vroeg. Hij gooide het als een wapen naar de toekomst.

Hij wilde dat iemand zou zoeken.

Josefien gaf ineens een korte, scherpe ademhaling. “Hij is nu aan het roepen,” fluisterde ze. “Niet woorden. Ruis. Paniek. Hij weet dat ze hier zijn.”

Lucas ging naar de grote balken waar de mannen stonden. Hij bleef laag. Deveny volgde hem en zette haar hand op het medaillon dat warm werd zonder licht te geven. Rakker stond strak tegen haar heen.

“Wat nu?” fluisterde Deveny.

“Wachten tot de klok slaat,” zei Lucas. “Ze willen het gelui gebruiken om iets te verbergen. Dan horen wij wat zij niet willen horen.”

De leider zette zijn voet op het hout. “Begin.”

Eén van de mannen trok aan een dik touw.

Er klonk een zwaar metalen geluid.

De klok bewoog.

Het eerste geluid was geen slag, maar een lage brom. Een voorwaarschuwing die door de houten balken kroop. De lucht werd kort warmer. Het licht flikkerde. Spot kroop diep weg tussen Josefien haar krullen.

Toen sloeg de klok.

Het geluid was overweldigend. De hele toren leek te trillen. Lucas voelde het door zijn borst, door zijn armen, tot in zijn kaken. Deveny kneept haar ogen dicht. Rakker legde zijn oren plat. Chase begon zacht te janken.

Maar Josefien...

Josefien hoorde geen klok.

Haar hoofd kantelde. Haar ogen werden glasachtig. Haar vingers klemden zich in het hout.

“Daar...,” fluisterde ze. “Daar gebeurt het.”

De klok sloeg opnieuw.

BONG.

De mannen gingen door met hun werk. Ze duwden balken recht, verplaatsten een houten paneel en bevestigden een kist die nergens op leek te passen. De leider keek toe, zijn armen over elkaar.

BONG.

Josefien greep Lucas bij zijn jas. “Luister.”

“Waarnaar?”

“Naar het geluid tussen de slagen. Niet de klok. Het andere.”

Lucas hield zijn adem in. De volgende slag kwam.

BONG.

En tussen het uitsterven van het geluid hoorde hij het.

Heel zacht. Heel ver weg. Maar onmiskenbaar.

Een stem.

Het klonk als iemand die door hout heen probeerde te spreken. Door metaal. Door eeuwen.

Help.

Lucas kneepte zijn ogen tot spleetjes en luisterde harder.

Ik ben niet gevallen.

Deveny deed haar ogen open. “Ik hoor het. Niet duidelijk, maar ik hoor het.”

De klok sloeg opnieuw.

BONG.

Het geluid werd sterker. Alsof het vanuit de balken om hen heen stroomde. De mannen hoorden niets. Ze bleven hun taak uitvoeren alsof dit zomaar een torenavond was.

Josefien fluisterde: “Hij vertelt het nu. Alles. Wat hij zag.”

“Wat zag hij?” vroeg Lucas.

Ze schudde haar hoofd. “Ik kan het niet tegelijk horen en vertalen. Het komt te snel. Te boos. Te bang.”

De leider sprak boven het geluid uit. “Zet de kist vast. Dit blijft hier tot de nieuwe week. Niemand komt eraan.”

Lucas keek naar de kist.

Het was geen gewone kist.

De vormen waren vreemd. De hoeken te scherp. Het hout te nieuw vergeleken met de rest. En er zat een symbool op. Precies hetzelfde symbool als in de steeg.

De doorgang.

De mannen waren verbonden. De toren. De steeg. De geheime route.

Alles was één verhaal.

BONG.

De stem klonk wanhopiger.

Waarom heb je mij hier gebracht.

BONG.

Waarom hoor je mij niet.

BONG.

Waarom heb je mij niet gezien.

Josefien huilde ineens zacht. Niet van verdriet. Van pijn. “Hij denkt dat hij alleen is,” zei ze. “Hij denkt dat niemand ooit zal horen wat hij probeerde te vertellen.”

Lucas voelde het horloge in zijn zak. Het was koud. Stil. Maar hij wist dat het wachtte.

De leider trok zijn mantel recht. “We zijn klaar. Alles blijft zoals afgesproken.”

De mannen pakten hun gereedschap en verlieten de ruimte.

De klok sloeg nog twee keer.

BONG.

BONG.

Bij de laatste slag viel er iets in de toren.

Niet fysiek. Niet in de ruimte.

In tijd.

De lucht werd ijl. De balken trokken licht krom. De schaduwen bewogen alsof ze ademden.

Josefien hapte naar lucht. “Hij laat los,” fluisterde ze.

“Wat laat los?” vroeg Deveny.

“De herinnering,” zei ze. “Hij laat het zien.”

En toen zagen ze het.

Niet met hun ogen. Niet volledig met hun gedachten.

Maar zoals alleen de geschiedenis het zelf kan vertellen.

Een man die een kist draagt.

Een geheime doorgang onder de stad.

Een afspraak die nooit verteld mocht worden.

Een getuige die te veel zag.

En twee handen die hem zacht maar onverbiddelijk duwden.

Niet naar zijn dood.

Maar naar stilte.

De stem die nog steeds in het hout zat, fluisterde één laatste keer.

Vind mij.

Toen zweeg de toren.

Josefien viel tegen Lucas aan. Deveny greep haar vast. Chase en Rakker stonden strak naast hen, alsof ze wisten dat dit moment belangrijk was.

Lucas keek naar de kist. Naar het symbool. Naar de ruimte waar Adriaen zat.

“Hij heeft het verteld,” zei Lucas zacht. “Nu moeten wij het afmaken.”

Josefien keek op. Haar ogen waren helder.

“Dan gaan we naar de doorgang,” zei ze.

“En naar degenen die dit wilden verbergen,” zei Deveny.

Lucas balde zijn vuist.

“Dit eindigt niet hier.”

9. de Stad Onder de Stad

Ze verlieten de toren zonder dat iemand hen zag. Tenminste, niemand van vlees en bloed. De Nieuwe Kerk hing donker boven de Markt, als een schaduw die het plein beschermde en tegelijk bedreigde. De lucht was grauw. Er dreef een dunne nevel langs de daken die er niet in had gehoord op die tijd van de dag.

Lucas voelde het koperen plaatje in zijn zak. Het ene woord brandde in zijn gedachten.

Waarom.

“Terug naar de steeg,” zei hij. “Als de kist en het symbool met elkaar verbonden zijn, dan gebeurt daar vanavond iets. Zij proberen alles op te ruimen. Wij moeten zien wat.”

Deveny keek naar de toren, toen naar hem. “Je weet dat dit het punt is waarop het mis kan gaan.”

“Dat was het al toen we de trap op gingen,” zei Lucas. “Nu weten we tenminste waar we naar zoeken.”

Josefien knikte. Ze keek bleker dan normaal, maar haar ogen waren helder. Spot zat stil tegen haar nek. Chase en Rakker bleven dicht bij hen, hun snuiten laag, hun lichamen gespannen.

Ze liepen langs de rand van de Markt. De groep mannen was uit elkaar gegaan. Alleen de leider was nog zichtbaar. Hij sprak kort met iemand bij een smalle zijstraat en verdween daarna in de richting van dezelfde steeg die zij eerder hadden gevonden.

“Daar gaat hij,” zei Josefien. Haar stem klonk kalm, maar Lucas hoorde de spanning erdoorheen.

Ze volgden hem op afstand. Elke stap klonk harder dan nodig. De lucht werd koeler naarmate ze de steeg in gingen. De geluiden van het plein

stierven weer weg, net als eerder. Alsof de stad twee lichamen had, een boven en een onder.

Aan het eind van de steeg, op het kleine binnenplaatsje, stond de leider bij de brede steen met het symbool. Naast hem lagen twee mannen met hun handen tegen de muur. De kist stond op de grond, precies op de plek waar het licht nauwelijks bij kon.

“Dit is de laatste keer dat we de doorgang gebruiken,” zei de leider. “Na vannacht is hij alleen nog een verhaal dat niemand gelooft.”

“En de jongen?” vroeg een van de mannen. “Als iemand zoekt...”

“Niemand zoekt,” zei de leider. “Zijn naam staat nergens. Zijn familie is stil. In deze stad verdwijnen mensen soms. Dat weten we allemaal.”

Lucas voelde woede in zich opbouwen. Hij wilde naar voren stormen, de kist omgooien, het symbool in hun gezichten drukken. Maar hij wist dat het zinloos zou zijn. Zij zouden hem niet zien. Hij zou alleen het gevaar vergroten.

De leider legde zijn hand op de steen met het symbool. Voor het eerst bewoog er iets zichtbaar. De cirkel leek dieper te worden. De dunne streep erdoor vulde zich met donkerder kleur. Het was geen magie. Het was een mechaniek dat alleen reageerde op een bepaalde druk.

Er klonk een klik.

De steen kwam een paar centimeter naar voren en draaide langzaam. Daarachter werd een donkere opening zichtbaar. Geen trap, maar een lage tunnel. De lucht die eruit kwam rook naar kou, vocht en iets oud dat nergens anders vandaan kon komen dan uit eeuwen steen.

“De doorgang onder de stad,” fluisterde Josefen.

Lucas slikte. Dit was wat hij wilde zien. En tegelijk het laatste dat hij ooit had willen ontdekken. Het bewijs dat onder Delft nog een tweede wereld lag.

De mannen tilden de kist op en verdwenen een voor een in de opening. De leider ging als laatste. Voor hij naar binnen stapte, keek hij nog één keer om zich heen. Zijn ogen gleden langs de steeg, over de muren, door het halfdonker.

Lucas hield zijn adem in.

Een moment lang leek het alsof de man hen recht aankeek. Maar zijn blik ging door hen heen. Alsof ze lucht waren. Daarna draaide hij zich om en verdween in het zwart.

De steen bewoog weer.

“Als hij dichtvalt, zijn we te laat,” fluisterde Deveny.

Lucas aarzelde één seconde. Niet over wat hij moest doen, maar over of hij het durfde.

Daarna rende hij naar voren.

Hij schoot tussen de steen en de muur door, nog voordat de opening volledig sloot. Deveny dook direct achter hem aan. Josefien volgde, met Chase en Rakker die zich bijna vouwden om maar mee te kunnen. Spot klampte zich vast in haar haar. Achter hen schoof de steen dicht met een doffe klap.

Het licht verdween.

Alleen het schaarse schijnsel van een paar fakkels verderop hield de totale duisternis tegen.

De tunnel was smal. De muren waren ruw. Het plafond was laag genoeg om hen te dwingen te bukken. Water droop ergens in de verte. Elke stap klonk hol. De lucht had de metalen smaak van oude, verroeste dingen.

Voor hen hoorden ze stemmen. De mannen liepen niet ver voor hen. Ze spraken fluisterend, maar hun woorden kaatsten tegen de muren.

“Deze route blijft veilig zolang niemand weet dat hij bestaat.”

“En als hij ooit wordt ontdekt?”

“Dan is het lang na onze tijd.”

Josefien legde haar hand tegen de wand. “Het voelt alsof de stad boven ons op iets rust wat elk moment kan verschuiven,” zei ze zacht. “Alsof we in de ruggengraat van Delft lopen.”

Lucas keek om. De steen achter hen was volledig gesloten. Er was geen zichtbare hendel, geen knoppen, geen symbool aan deze kant. Ze konden alleen vooruit.

“Niet stil blijven staan,” zei hij. “Als hier iets misgaat, wil ik niet op deze plek blijven hangen.”

Ze liepen verder. Chase en Rakker bewogen laag en voorzichtig. Hun ademhaling was hoorbaar in de nauwe ruimte. Spot piepte een keer tegen Josefien haar huid, maar maakte verder geen geluid.

Na een bocht verbreedde de tunnel zich licht. Aan de rechterkant zat een soort nis in de muur. Daar zetten de mannen de kist neer. De leider knielde ervoor en haalde een sleutel uit zijn vest. Hij stak hem in een klein slot dat bijna onzichtbaar was.

Lucas bleef in de schaduw staan.

“Hier ligt alles wat we niet openbaar kunnen maken,” zei de leider.

“Papieren. Namen. Afspraken met mensen die niet willen dat hun gezicht aan hun daden wordt gekoppeld.”

“En als iemand dit vindt?” vroeg een van de mannen.

“Dan is Delft niet meer het Delft dat wij kennen,” zei de leider. “En dan is onze rol allang uitgespeeld.”

Josefien ademde scherp in. Lucas keek haar aan.

“Hij liegt niet,” fluisterde ze. “Hij gelooft echt dat hij de stad beschermt. Dat alles instort als dit naar buiten komt.”

“Bescherming via verraad,” zei Deveny. “Dat is een interessante logica.”

De leider sloot de kist weer, draaide de sleutel om en stak die terug in zijn vest. Daarna legde hij zijn hand kort op het deksel.

“Als iemand ooit hier beneden komt, zal hij de schuld geven aan de doden, niet aan ons,” zei hij.

De woorden waren zacht, maar sneden diep.

Even later pakten de mannen hun fakkels en liepen verder de tunnel in, tot hun licht een zwakke gloed werd en verdween in de bocht.

Toen ze alleen waren, bleef het een paar tellen stil.

De enige geluiden waren hun ademhaling en het zachte druipen van water ergens op steen.

Lucas stapte uit de schaduw en ging naar de kist. Hij voelde zijn handen trillen, maar hij legde ze toch op het hout. Het was koud. Hard. Zwaar van dingen die niet voor het licht bedoeld waren.

“Dit is wat hij zag,” zei hij. “Dit is waarvoor Adriaen moest verdwijnen. Hij begreep dat deze doorgang niet voor de stad was, maar voor een paar mannen die hun macht wilden beschermen.”

Josefien knielde naast hem. Ze legde haar hand vlak naast de zijne. Haar ogen sloten zich. Spot kroop tegen haar wang.

“Hij staat hier,” fluisterde ze. “Niet echt. Niet meer in zijn lichaam. Maar hij staat hier, naast deze kist, op het moment dat hij begrijpt wat ze doen. Hij wilde naar boven rennen. Hij wilde zeggen dat dit fout was. Hij dacht dat hij de klok kon gebruiken om alarm te slaan.”

Deveny legde haar hand op haar medaillon. “Daarom riepen ze hem gevaarlijk,” zei ze. “Niet omdat hij iets had gedaan. Omdat hij iets wilde vertellen.”

Lucas voelde weer die scherpe woede. Maar dit keer zat er iets anders onder.

Begrip.

“Hij heeft het geprobeerd,” zei Lucas. “En wij hebben het gehoord. Eeuwen later.”

Josefien deed haar ogen open. Er zaten tranen in, maar haar blik was rustig.

“Dat is waarom hij niet losliet,” zei ze. “Hij wilde dat iemand het zag. Iemand die vrij was. Iemand die niet vastzat in die tijd.”

Deveny keek naar hem. “Maar wat doen we nu? We kunnen de kist niet meenemen. We kunnen niets openbreken. We kunnen hun plan niet stoppen zonder de hele geschiedenis te verminken.”

Lucas haalde langzaam adem. Hij wist dat ze gelijk had. Alles in hem schreeuwde om actie, om een zichtbare verandering. Maar hij wist dat sommige gevechten niet gewonnen werden door één moment te herschrijven.

“Misschien is het genoeg dat we het weten,” zei hij. “Dat wij het verhaal doorgeven. Dat hij niet meer alleen is.”

Hij haalde het koperen plaatje uit zijn zak.

WAAROM.

Een kort woord, maar vol gewicht.

“Hij vroeg dit hier,” zei Lucas. “In het donker. Zonder antwoord. Ik wil dat hij ziet dat zijn vraag is gehoord.”

Hij legde het plaatje niet terug in de kist, maar schoof het in een spleet in de muur, net boven de kist. Een plek waar het niet meteen zou vallen. Een plek waar iemand, ooit, het misschien zou vinden bij onderhoud, net als zijn lichaam.

Josefien legde haar hand op de muur, vlak bij het plaatje. “We hebben je gezien,” fluisterde ze. “Je was geen ruis. Je was geen fout.”

De lucht in de tunnel veranderde.

Heel langzaam.

Alsof iemand een raam opende in een huis zonder ramen.

De temperatuur zakte een paar graden. De geur van vochtig steen werd scherper. De schaduwen werden dunner. Het licht van de fakkels aan de wand flikkerde zonder dat er wind was.

Deveny pakte haar medaillon vast.

“Lucas,” zei ze zacht.

Het metaal tegen haar huid werd warm.

Niet langzaam.

In één keer.

Alsof iemand van binnenuit een vlam had aangestoken.

Lucas verstijfde. Hij voelde ineens het gewicht in zijn broekzak verschuiven. Een lichte trilling ging door zijn been. Hij wist het al voor hij het zag.

Het horloge.

Sinds ze in 1580 waren aangekomen, was het stil geweest. Dood gewicht. Een herinnering aan hoe ze hier beland waren. Nu voelde het alsof het opnieuw gekozen had.

Hij haalde het horloge uit zijn zak.

Het lag in zijn hand als een klein, dof gouden hart.

Warm.

Veel warmer dan logisch was in deze koude ruimte.

En toen kwam het geluid.

Heel zacht.

Heel dichtbij.

Tik...tak...

Het geluid kroop niet alleen in zijn hand, maar ook tussen de stenen. De lucht trilde licht. Waterdruppels vielen in een nieuw ritme. Chase tilde zijn kop op. Rakker verstijfde.

Deveny kneep haar ogen dicht. “Het medaillon...” Ze inhaleerde scherp. “Het wordt heter. Alsof het reageert op jouw horloge.”

Josefien keek naar het horloge, toen naar de kist, toen naar de donkere tunnel om hen heen.

“Hij laat ons gaan,” zei ze ineens. “Hij heeft gekregen wat hij nodig had. Hij is gezien. Nu stuurt de tijd ons terug.”

Lucas voelde hoe zijn huid trok onder de hitte van het metaal. Het was niet pijnlijk, maar het was onmogelijk te negeren.

Het geluid stopte.

De stilte daarna was geen gewone stilte. Het was een stilte die wachtte.

Toen klonk het opnieuw.

Tik...tak...

Dit keer harder. Duidelijker. Alsof het horloge zelf ademhaalde.

De lucht in de tunnel begon te bewegen. Niet als wind. Meer als een langzaam draaiende stroom. Grijs slierten mist verschenen uit het niets. Ze gleden langs de vloer, langs de wanden, langs de kist.

Deveny trok haar medaillon van haar borst. Het trilde aan de ketting. Een dunne, warme gloed lag op haar huid.

“Lucas,” fluisterde ze. “Ik denk dat we weinig tijd hebben.”

Hij knikte. “Pak elkaar vast.”

Josefien greep zijn arm. Deveny pakte zijn andere arm. Chase en Rakker drongen zich tussen hen in. Spot klampte zich vast in Josefien haar haar.

Het horloge in zijn hand klopte nu bijna als een hartslag.

Tik...tak...

De mist werd dicht. De stenen van de tunnel vervaagden. Het licht van de fakkels werd lange strepen die geen begin of eind meer hadden. Lucas zag heel even iets anders tussen die strepen.

Arbeiders in andere kleding.

Metalen helmen.

Een moderne lamp.

Een luik dat open ging op een plek tussen balken.

Een kreet.

Een skelet.

Ze waren ergens anders. Een ander jaar. Een ander moment.

Maar het was nog steeds dezelfde toren.

“Ze vinden hem,” fluisterde Josefen. “Heel ver na zijn dood. Ze weten niet wie hij is. Maar hij is niet meer alleen.”

Lucas zag heel kort een blik van een man die naar het skelet staarde. Niet de leider van 1580. Iemand uit een veel latere tijd. De verbijstering in zijn ogen was echt.

Daarna was het beeld weer weg.

Alleen de tunnel bleef over.

Alleen de mist.

Alleen het horloge.

Nog één keer.

Tik...tak...

De geluiden van Delft vervaagden. Niet alleen die van 1580, maar alle lagen tegelijk. Marktgeluiden. Fietsbelletjes. Wagens. Klokken. Het liep door elkaar totdat niets nog los stond.

De grijze wolk om hen heen werd dikker. Hij kroop langs hun benen omhoog, langs hun armen, langs hun gezichten. Hun lichamen werden licht, alsof ze niet meer volledig van steen afhankelijk waren.

“Hou je vast,” zei Lucas, al wist hij dat het waarschijnlijk niets meer uitmaakte.

Deveny kneep in zijn arm. Josefen drukte haar voorhoofd heel even tegen zijn schouder.

Chase jankte zacht. Rakker gromde, maar het klonk meer onzeker dan boos. Spot was alleen nog een warm gewichtje tegen Josefen haar huid.

De mist trok in één impuls samen. Alles werd wit.

Lucas zag niets meer.

Hij voelde alleen nog het horloge in zijn hand.

Het gaf geen warmte meer af.

Alleen licht.

Heel fel.

De wereld hield zijn adem in.

En toen was er nog maar één ding.

Een flits.

Alsof iemand de hele tijdlijn in één seconde door zijn ogen duwde.

Daarna was er niets.

Geen tunnel.

Geen kist.

Geen 1580.

Alleen een leeg gevoel in zijn maag en het besef dat waar hij zijn ogen ook zou openslaan, het niet meer in de ondergrondse doorgang van Delft zou zijn.

10. de Stem die Niet Meer Riep

De grond kwam terug voordat het beeld dat deed.

Lucas voelde eerst alleen koude steen onder zijn rug. Dan de geur van stof en ijzer, maar anders dan in de tunnel. Droger. Bekender. Zijn hart bonsde nog alsof hij nog steeds in de grijze wolk hing.

Hij deed zijn ogen open.

Het plafond boven hem was hout, maar hij herkende de balken meteen. Oud, donker, vol slijtageplekken. Het licht dat door de kieren viel, was dat van een moderne dag, geen zestiende eeuw meer. Fijner. Witter. Minder zwaar.

“Lucas?”

Josefien zat op haar knieën naast hem. Haar haar zat half door de war. Spot zat tegen haar nek geperst, maar trilde niet meer zo hard als daar beneden. Deveny zat iets verderop, één hand op de vloer, de andere op haar medaillon. Chase en Rakker stonden vlakbij en snuffelden onrustig, maar hun ogen waren helder.

Hij ademde diep in.

De toren.

Dezelfde ruimte als aan het eind van hoofdstuk één.

Alleen nu.

“Zijn we terug?” vroeg hij. Zijn stem klonk schor.

“Lijkt mij wel,” zei Deveny. Ze keek naar het raam, waar een kleine straal licht naar binnen viel. “Dat licht is van nu. En ik hoor geen houten karren meer buiten.”

Van beneden kwam een vaag gedempte brij van moderne geluiden. Een deur die sloeg. Voetstappen met rubberzolen. Iemand die kuchte. Een gids die uitleg gaf met een iets te opgewekte stem.

“Dus ja,” zei ze. “We zijn terug.”

Lucas merkte dat hij nog steeds het horloge vast had. Het lag stil in zijn hand. Geen warmte. Geen getik. Alsof het nooit iets anders had gedaan dan zwijgen. Hij draaide het langzaam om, keek naar de krassen, de deuk in de rand.

“Het heeft gedaan wat het moest doen,” zei hij zacht.

Josefien legde haar hand op zijn arm. “En hij ook,” zei ze.

“Wie, hij?” vroeg Deveny.

“Adriaen,” zei Josefien. “Hij is niet meer alleen. Niet helemaal.”

Even was het stil.

Tot Rakker zacht blafte, één keer. Chase kwispelde aarzelend.

“Zouden ze het hier al weten?” vroeg Lucas. “Dat ze zijn lichaam ooit gevonden hebben.”

“Dat is al gebeurd,” zei Josefien. Ze keek omhoog, naar de balken. “Heel lang na zijn dood. Maar voor ons ligt het nu ergens daar in de tijd, achter ons.”

“Misschien staat het beneden wel op een bordje,” zei Deveny. “Zo van: tijdens een restauratie werd er een skelet gevonden op een plek waar niemand bij kon. Altijd leuk voor toeristen.”

Lucas glimlachte flauwtjes. “Zal mij niets verbazen.”

Ze stonden voorzichtig op. Hun spieren protesteerden, alsof ze echt gevallen waren. Ze liepen naar de deur. De toren voelde anders nu. Nog

steeds oud en donker, maar de beklemming was minder. Alsof de stenen iets hadden losgelaten.

Halverwege de trap moesten ze even wachten, omdat een groep bezoekers naar boven kwam. Een gids liep voorop met een klein vlaggetje.

“... en hier ziet u het mechanisme van de klok,” zei hij. “Tijdens een verbouwing in de vorige eeuw deden ze een bijzondere ontdekking op een veel hogere plek. Menselijke resten, van iemand die waarschijnlijk bij werkzaamheden betrokken was. Hoe die persoon daar precies terecht is gekomen, weten we nog steeds niet.”

Lucas en Josefiën wisselden een blik.

“Of toch wel,” fluisterde ze.

De gids ging verder. “Er zijn allerlei theorieën, maar wat we zeker weten is dat de dode daar lange tijd onopgemerkt heeft gelegen. Men vond ook sporen van krassen en een klein metalen fragment in de buurt, maar daar is nooit echt een verklaring voor gevonden.”

Het voelde alsof iemand zacht tegen Lucas zijn borst duwde.

Een klein metalen fragment.

Hij dacht aan het koperen plaatje dat hij in de muur had gestoken. Hij wist niet of het precies dat stukje was. De tijd had voldoende gelegenheid gehad om dingen te verplaatsen. Maar het idee dat er nu in de vitrines van Delft misschien iets lag wat rechtstreeks uit hun avontuur kwam, maakte hem stil.

De groep ging verder naar boven. Lucas, Josefiën en Deveny wachtten tot ze voorbij waren en liepen toen naar beneden. Bij de uitgang van de toren hing een kleine vitrinekast met foto's van de restauratie. Op een van de foto's waren mannen te zien in oranje hesjes, hoog tussen balken en touwen in. Op een tekstbord ernaast stond in keurige letters:

Tijdens werkzaamheden in de twintigste eeuw werden op grote hoogte menselijke resten aangetroffen.

De identiteit van deze persoon is nooit achterhaald.

Josefien bleef staan. Haar vingers gleden vluchtig langs de tekst. Ze las het een paar keer, alsof ze wilde checken of er niet ineens Adriaens naam stond.

“Hij heeft geen naam,” zei ze zacht.

“Officieel niet,” zei Lucas.

“Maar wij weten beter,” zei Deveny.

Er lag een foto bij, een zwart en wit beeld van een kleine holte tussen balken. De schaduw was diep, maar Lucas meende, of wilde menen, dat hij iets glinsterends zag aan de rand. Een klein stukje metaal, half bedekt met stof.

Hij glimlachte zonder dat hij het echt kon tegenhouden.

“Hij is er,” zei hij. “Op een manier.”

Ze gingen naar buiten.

De lucht boven de Markt was fris en helder. Mensen zaten op terrassen, kinderen renden achter elkaar aan, fietsen slingerden langs. De stad deed wat steden doen. Vooruit leven.

De klok begon te slaan.

Lucas voelde de trilling in zijn borst. Deveny keek omhoog. Chase en Rakker luisterden met scheve koppen.

Josefien bleef stilstaan.

“En?” vroeg Lucas zacht. “Wat hoor jij?”

Een paar tellen lang zweeg ze. De klok sloeg nog een keer. Breed, zwaar, vertrouwd.

“Ik hoor een klok,” zei ze. “Gewoon. Zoals iedereen.”

“Geen stem?” vroeg Deveny.

Josefien schudde haar hoofd. “Nee. Hij is stil. Hij hoeft niets meer te vragen.”

Spot stak zijn neus voorzichtig onder haar haar vandaan. Zijn snorharen trilden, maar hij kroop niet terug. Chase kwispelde weer normaal. Rakker gaf een kleine speelse duw tegen hem, alsof hij wilde zeggen dat de wereld weer op hondenniveau klopte.

Ze liepen een stukje over de Markt. De geluiden waren nu minder bedreigend. Meer als achtergrondmuziek. Lucas voelde nog steeds het horloge in zijn zak, maar het voelde niet meer als een last.

“Ga je erover lezen?” vroeg Deveny. “Over dat skelet. Over de restauratie. Over wat historici denken dat er is gebeurd.”

“Natuurlijk,” zei Lucas. “Ik wil weten welke verhalen er al zijn. En wat er nog mist.”

“Denk je dat je het aan iemand gaat vertellen?” vroeg Josefien. “Alles wat wij hebben gezien.”

Hij dacht even na. “Niet zoals het echt is gebeurd. Niemand gelooft dat. Maar misschien wordt het wel een verhaal. Een boek. Iets waardoor hij niet meer alleen in een voetnoot staat.”

“En waardoor mensen snappen dat geschiedenissen meer zijn dan jaartallen,” zei Deveny. “Het zijn keuzes. Goede en slechte.”

Lucas knikte. “En stemmen. Zelfs als niemand ze hoort.”

De klok sloeg nog een laatste keer en viel dan stil. Het geluid rolde weg over de daken. De Markt pakte zijn gewone ritme weer op.

Ze gingen op een bankje zitten, net buiten de drukste looproute. Chase rolde zich aan Lucas zijn voeten op. Rakker legde zijn kop op Deveny haar schoenen. Spot zat als een kleine koning op Josefien haar schouder.

“Denk je dat er meer van dit soort mensen zijn geweest?” vroeg Josefien. “Die iets zagen wat niet klopte en daardoor verdwenen. Onzichtbaar voor de geschiedenisboeken.”

“Zeker,” zei Lucas. “Maar misschien is dat precies onze taak. Niet om alles te redden, maar om ze niet helemaal kwijt te raken.”

“Door te luisteren,” zei Deveny.

“En te kijken,” zei Josefien.

“En te onthouden,” vulde Lucas aan.

Hij haalde het horloge nog één keer uit zijn zak. Het lag koud in zijn hand. Stil. Net als toen hij het voor het eerst kreeg. Toch wist hij nu dat stilte niet altijd leegte betekende.

Soms betekende het dat iets eindelijk tot rust was gekomen.

Hij sloot zijn vingers eromheen en stak het weer weg.

“Wat nu?” vroeg Deveny. “Terug naar huis?”

“Eerst koffie voor jullie, warme chocolademelk voor Joos,” zei Lucas. “En iets met slagroom voor de honden, want die hebben ook gewerkt.”

Rakker tilde zijn kop bij het woord slagroom. Chase kwispelde enthousiast.

Josefien lachte. “En jij?”

“Ik ga straks de boeken in,” zei Lucas. “Zoeken naar alles wat met geheime doorgangen, gilden en die kist te maken heeft. Als de waarheid ergens doorheen lekt, vind ik haar wel.”

Ze stonden op en liepen naar de rand van de Markt.

Achter hen torende de Nieuwe Kerk op, met zijn klok die weer gewoon een klok was. Misschien wist bijna niemand wat daar boven echt had gespeeld. Misschien bleef het voor de meeste mensen een curiositeit in een museumtekst. Een onbekende dode op een onmogelijke plek.

Maar voor hen had hij een gezicht, een naam, een verhaal.

En dat maakte verschil.

Want de geschiedenis leeft niet alleen in boeken en monumenten, dacht Lucas terwijl hij nog even omkeek.

De geschiedenis leeft in de keuzes die mensen maken wanneer niemand kijkt.

En soms is het genoeg dat er, eeuwen later, toch iemand luistert.

-Einde-

Nawoord

Geschiedenis bestaat uit verhalen die zijn vastgelegd, maar ook uit verhalen die onderweg zijn kwijtgeraakt. Tijdens het schrijven van dit boek ontdekte ik hoe bijzonder het is dat één klein detail in een oude toren kan uitgroeien tot een heel leven dat vergeten dreigde te worden. In de Nieuwe Kerk van Delft werd tijdens een restauratie werkelijk een skelet gevonden op een plek waar niemand bij kon komen. Tot vandaag weet niemand precies hoe die persoon daar is terechtgekomen.

Het is dat soort geheim dat dit boek wilde onderzoeken. Niet om een vast antwoord te geven, maar om te laten zien dat achter elke vondst een mens schuilgaat. Iemand die leefde, werkte, dacht, hoopte en misschien ook bang was. Iemand die niet bedoeld was om alleen in stilte te verdwijnen.

Lucas, Josefiën en Deveny hebben in dit verhaal iets gedaan wat wij in het echt niet kunnen. Ze konden terug. Ze konden luisteren naar een stem die nooit gehoord werd. En ook al is hun reis fictie, het idee erachter is echt. Geschiedenis bestaat niet alleen uit grote namen en grote daden. Het bestaat ook uit mensen die nooit in een boek hebben gestaan, maar waarvan het verhaal wel telt.

Als je nu ooit nog eens door Delft loopt, of onder een hoge toren staat, of een oude klok hoort slaan, denk dan heel even aan alle stemmen die de tijd bijna heeft weggeduwd. Soms hoeft niemand ze hardop te horen om toch te weten dat ze bestaan.

En misschien is dat genoeg.

bedankt voor het lezen.

Martin Kruiniger

het Lichaam in de Torenklok

Wanneer in de Nieuwe Kerk van Delft de zware bronzen klok slaat, hoort Lucas hetzelfde geluid als iedereen. Maar Josefen niet. Zij hoort een stem die door metaal lijkt te kruipen en steeds hetzelfde smeekt:

Help mij. Ik ben niet gevallen.

Tijdens een bezoek aan de toren vinden Lucas, Josefen en Deveny een verborgen aanwijzing die hen terugwerpt naar het jaar 1580. De stad blijkt opgebouwd uit geheimen. Onder de Markt ligt een verzwegen doorgang. In de toren verbergt een gilde iets dat nooit gevonden mag worden. En hoog tussen de klokbalken heeft iemand eeuwenlang gewacht op een antwoord.

Wat begint als een vreemd geluid, verandert in een gevaarlijke zoektocht door een Delft dat niet langer veilig voelt. De kinderen ontdekken dat de waarheid over het verdwenen lichaam niet in een geschiedenisboek staat, maar diep onder de stad begraven ligt. Letterlijk.

Terwijl de tijd hen langzaam terug begint te trekken, moeten ze kiezen of ze het verleden kunnen veranderen, of alleen kunnen voorkomen dat het nog een keer fout gaat.

Een verhaal vol spanning, historische details en een mysterie dat tot de laatste bladzijde fluistert.

Soms is de geschiedenis niet stil. Soms wacht ze totdat jij luistert.

